

Bureau Forum Standaardisatie
gehuisvest bij Logius
Postadres
Postbus 96810
2509 JE Den Haag
Bezoekadres
Wilhelmina van Pruisenweg 52
2595 AN Den Haag
Bij bezoek aan Logius is
legitimatie verplicht.

Contactpersoon

Désirée Castillo Gosker
Secretaris BFS
desiree.castillogosker@logius.nl
06-27052315

Datum

4 september 2015

Agenda & Verslag

FORUM STANDAARDISATIE 10 juni 2015

Vergaderdatum en -tijd 10 juni 2015
9.30 tot 12.30 uur (incl. lunch met broodjes)
Vergaderplaats New Babylon, Anna van Buerenplein 29
2595 DA, Den Haag.

Aanwezig*Forum Standaardisatie*

Nico Westpalm van Hoorn (voorzitter), Erwin Bleumink (Surfnet), Guus Bronkhorst (Ministerie van Binnenlandse Zaken, directie Burgerschap en Informatiebeleid), Bruun Feijen (Ministerie van Financiën, Belastingdienst), Cor Franke (Franke Interim Management), Gé Linszen (Ministerie van EZ, directie Regeldruk en ICT-beleid), Steven Luitjens (Logius/ secretaris Forum), Arianne de Man (IPO), Wim van Nunspeet (CBS), Nico Romijn (KING), Simon Spoomaker (COPAS), Bert Uffen (BKWI), Harry Wever (in plaats van Rachid Guernaoui Ministerie van BZK, directie Informatiseringsbeleid Rijk)

Gastsprekers

Arjan de Jong (Ministerie van BZK, directie B&I) en Arjen Holtzen (TNO) voor agendapunt 3: presentatie IPv6 nummerplan
Hans Harskamp en René Ringeling, ICT specialisten voor agendapunt 5: presentatie adoptie open standaarden in de gemeente Woerden

Gast

Jasper van Lieshout (VWS, directie Organisatie Bedrijfsvoering en Personeel)

Bureau Forum Standaardisatie

Désirée Castillo Gosker (secretaris BFS, verslag), Bart Knubben (adviseur open standaarden, adoptie), Ludwig Oberendorff (hoofd BFS), Lancelot Schellevis (adviseur open standaarden, lijsten)

Afwezig*Forum Standaardisatie:*

Marcel Reuvers (Geonovum), Gerard Hartsink (GLEIF), Piet Ribbers (Universiteit Tilburg), Michiel Steltman (DHPA, DINL), Joop van Lunteren (PBLQ/HEC, adviseur Forum Standaardisatie), David de Nood (VNO-NCW MKB Nederland)

Nr. 01	Opening, agenda, verslag en Nationaal Beraad	Nico Westpalm van Hoorn	5 minuten tot 9.35 uur
	<ul style="list-style-type: none"> FS 150610.1A Agenda FS 150610.1B Concept agenda en verslag FS 22 april 2015 		
<i>Ter goedkeuring</i>			

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. De agenda en het verslag van 22 april passeren de vergadering zonder op- of aanmerkingen. Bert Uffen meldt dat hij per 1 juni 2015 geen directeur meer is van BKWI. Hij blijft tot nader bericht lid van de Manifestgroep en van het Forum Standaardisatie.

Nr. 02	Open standaarden, lijsten	Arianne de Man	15 minuten Tot 9.50 uur
Bijlagen	<ul style="list-style-type: none"> FS 150610.02 Oplegnotitie FS 150610.02A Intake WPA2 Enterprise FS 150610.02B Intake SIKB0102 FS 150610.02C Intake Juriconnect BWB FS 150610.02D Intake Revit FS 150610.02E Intake Kerberos FS 150610.02F Aanvullend onderzoek SPF 		
<i>Ter besluitvorming</i>			

Sectorstandaarden?

Naar aanleiding van de aanmelding van SIKB0102 (archeologische gegevens) en Revit (bouw informatie) ontstaat discussie over de vraag hoe het Forum omgaat met standaarden die voor wat betreft het functionele toepassingsgebied specifiek voor een bepaalde sector zijn. Zo staan op de lijst met verplichte standaarden (de 'pas toe of leg uit'- lijst)¹ bijvoorbeeld bouwstandaarden en de afvalstandaard STOSAG. Moet het Forum doorgaan met het plaatsen van dergelijke standaarden op de lijst en zo ja, moet de lijst dan gegroepeerd worden naar sectoren? En wat is dan ten aanzien van de sectoren de rol van het Forum? Een adresserende rol? De stuurgroep open standaarden antwoordt dat bij de beoordeling van een open standaard telkens gekeken wordt naar de potentie om een breder interoperabiliteitsprobleem van de overheid op te lossen. Sommige standaarden – hoewel beperkt in hun functionele toepassingsgebied- zorgen voor betere elektronische gegevensuitwisseling doordat hun organisatorische toepassingsgebied zich door verschillende overheidslagen heen uitstrekt. De bouwstandaarden vormen hiervan een goed voorbeeld. Bouw informatie kan via de standaard uitgewisseld worden door gemeenten, provincies, rijksoverheid, uitvoeringsorganisaties etc.

De discussie gaat verder met de constatering dat de toetsingsprocedure niet alleen open is om zo breed mogelijk draagvlak te vinden voor het verplicht stellen van een open standaard, maar ook om eenzijdige belangen (bij voorbeeld van een beheerder of een bepaalde sector) zo vroeg mogelijk op te sporen. Iedereen kan zich opgeven voor een expertgroep en iedereen kan deelnemen aan de openbare consultaties. Zo kan in een vroeg stadium gewezen worden op de voor- en nadelen van (het verplichtstellen of aanbevelen van) een standaard.

Harry Wever brengt in dat het Nationaal Beraad meer en beter geïnformeerd moet worden over het gebruik van een standaard; voor wie is de standaard van belang en welke gevolgen heeft implementatie voor een organisatie? Dat zou ook meer

¹ Het Forum beheert twee lijsten met open standaarden: de lijst met verplichte open standaarden en de lijst met aanbevolen open standaarden. De lijst met verplichte open standaarden bevat open standaarden die overheidsorganisaties moeten uitvragen bij een ICT aanbesteding. Doen zij dit niet, dan moet dit uitgelegd worden in het jaarverslag. Jaarlijks onderzoekt het Forum Standaardisatie de naleving van dit open standaardenbeleid. Daarnaast is er de lijst met aanbevolen open standaarden. Deze lijst is een verzameling van gangbare open standaarden en open standaarden die het Forum als *best practice* aanmerkt.

aan de orde moeten komen bij het plaatsen van een standaard op de lijst: wat is de implementatie aanpak? Verder signaleert hij dat veel gebruikers niet weten waar ze terecht kunnen met vragen over implementatie en beheer van een standaard. Ludwig Oberendorff meldt dat naast de beheerder van de standaard ook het Bureau Forum Standaardisatie met deze vragen benaderd kan worden. De contactgegevens staan op de website van het Forum Standaardisatie. Over het nader informeren van het Nationaal Beraad meer in dit verslag onder agendapunt 3.

De voorzitter stelt voor in een volgende vergadering een keer extra stil te staan bij de bestaande toetsingscriteria, zodat iedereen weer bij is met de kennis hierover, én om te bezien of aanvullingen – vanuit bovengenoemde gezichtspunten – nodig zijn. Simon Spoomaker stelt voor om aandacht te besteden aan de internationale praktijk: Hoe wordt in het buitenland omgegaan met het geven van status aan standaarden met een beperkt functioneel toepassingsgebied?

Nr. 03	Open standaarden, adoptie	Arianne de Man	25 minuten Tot 10.15 uur
Bijlagen	<ul style="list-style-type: none"> • FS 150610.03 Oplegnotitie • FS 150610.03A TNO rapport beleidskaders IPv6 nummers • FS 150610.03B Concept verslag Nationaal Beraad d.d. 18 mei 2015 • FS 150610.03C Verantwoording ministeries 2014 open standaarden 		
<i>Ter bespreking</i>			

Het Nationaal Beraad van 18 mei 2015

Het Nationaal Beraad nam op 18 mei jl. wel het 'pas toe of leg uit'-beleid over maar verwierp het voorstel met resultaatsafspraken met betrekking tot een aantal belangrijke informatieveiligheidsstandaarden. Dit laatste tot verrassing van velen in het Forum en van BFS. Het voorstel had namelijk zonder bezwaren het Forum en de Regieraad Interconnectiviteit gepasseerd en stond als hamerstuk op de agenda. Noch in de Regieraad Interconnectiviteit, noch elders waren eerder bezwaren tegen het voorstel ingebracht. Het Forum bespreekt hoe het negatieve oordeel van het Nationaal Beraad gekomen kan zijn:

- De term "*verplichtende zelfregulering*" in de discussie in het Nationaal Beraad, gaf verwarring.
- In vergelijking met het College Standaardisatie heeft het Nationaal Beraad te weinig inleiding en toelichting gekregen op het voorstel.
- We moeten aandacht besteden aan dit voorval in de regieraden. Het moet een erecode zijn dat bezwaren eerder aan het licht komen.
- Dat in de regieraden niet dezelfde organisaties vertegenwoordigd zijn als in het Nationaal Beraad maakt afstemming complex.
- Hebben we er zelf alles aan gedaan om het voorstel goed te laten landen? Stonden bijvoorbeeld de consequenties in het voorstel wanneer het voorstel niet aanvaard werd?

Guus Bronkhorst en Gé Linssen melden dat zij een voorstel tot wijziging zullen indienen op het concept verslag van het Nationaal Beraad van 18 mei jl. bij het bureau van de Digicommissaris. Uit het concept verslag lijkt namelijk dat het Nationaal Beraad uitgaat van de veronderstelling dat het open standaardenbeleid géén betrekking heeft op de sectoren zorg en onderwijs. Het 'pas toe of leg uit'-beleid is echter vanaf de instelling van het Forum en College Standaardisatie in 2006 wel expliciet van toepassing gesteld op deze sectoren. Zorg en onderwijs zijn echter wél uitgesloten van het voorstel voor de resultaatsafspraken rond de informatieveiligheidsstandaarden, een voorstel dat verder ging dan het staande 'pas toe of leg uit'-regime.

Zie de agenda van het Nationaal Beraad van 7 juli 2015. De voorgestelde wijziging luidt:

Agendapunt 5 Standaardisatie

Op de vraag of de voorliggende resultaatsafspraken voor adoptie van informatieveiligheidsstandaarden ook gelden voor bijvoorbeeld onderwijs- of zorg instellingen, geeft de Digicommissaris aan dat dit niet het geval is. Deze resultaatsafspraken voor informatieveiligheidsstandaarden hebben betrekking op overheidsorganisaties. Besloten wordt:

- om de voorgestelde opname van standaarden en overheidsbrede 'pas-toe-of-leg-uit' afspraak vast te stellen;
- ten aanzien van de voorgestelde resultaatsafspraken rond de adoptie van informatieveiligheidsstandaarden zullen overheidsorganisaties zelf het tempo en wijze van implementatie bepalen.
- dat de leden van het Nationaal Beraad het gebruik van de standaarden actief stimuleren.
- Indien implementatie en adoptie onvoldoende snel gaat, de Digicommissaris de leden hierop zal aanspreken.

Gelet op de toepassing van het 'pas toe of leg'- uit- beleid op de zorgsector, maakt Jasper van Lieshout de wens kenbaar dat VWS voor de zorgsector lid wil worden van het Forum Standaardisatie. De benoeming van de leden van het Forum verloopt echter niet via aanmelding. BFS zal nader met VWS in gesprek gaan naar aanleiding van de getoonde belangstelling.

Rectificatie: overzicht verantwoording over open standaarden 2014 per ministerie

Bij de verzending van de vergaderstukken van de vergadering van 10 juni jl. zijn drie ministeries weggevallen op het schema van vergaderstuk 3C. Het gaat om de ministeries van Financiën, Veiligheid en Justitie en de minister van Wonen en Rijk. Het gehele stuk gaat bij dit verslag ter rectificatie.

Naar aanleiding hiervan meldt Ludwig Oberendorff nog dat BFS nauw overleg voert met BZK over de onderzoeksmethode en de resultaten van de monitor. Het is echter de rol van de Rijks CIO om mensen aan te sporen om te voldoen aan het open standaardenbeleid.

	<p>TNO rapport IPv6 nummerplankaders "De Nederlandse overheid ook de komende decennia bereikbaar: IPv6-nummerplan Nederlandse Overheid".</p>	<p>Arjan de Jong, Ministerie van BZK, directie B&I en Arjen Holtzen TNO</p>	<p>15 minuten Tot 10.30</p>
<p><i>Presentatie</i></p>			

De noodzaak voor implementatie van IPv6 is iedereen duidelijk . De vraag is nu hoe overheden gezamenlijk kunnen implementeren. Het door TNO opgestelde plan biedt hiervoor een groeipad. Invoering van dit overheidsbreed IPv6-nummerplan biedt

een overzichtelijke en veilige inrichting van ICT. Het is een instrument om strategische doelstellingen te bereiken op het gebied van leveranciers-onafhankelijkheid en communicatie over besloten netwerken. Met overheidseigen adressen kan de overheid:

1. zelf haar IPv6-adressen op internet beter beschermen tegen misbruik;
2. omnummerkosten bij een leverancierswissel voorkomen;
3. aansluiten via verschillende internetproviders.

Ter toelichting op het eerste punt: het gebruik van één adressenblok voor de overheid maakt adressen herkenbaar en eenvoudig te registreren. Dat kan helpen bij de opsporing van misbruik en het maken van onderscheid tussen overheidsverkeer en niet overheidsverkeer.

De onderzoekers bevelen aan om de toepassing van het IPv6-nummerplankader gelijk te laten lopen met momenten waarop overheidsorganisaties IPv6 introduceren in bepaalde netwerken of diensten. Bijvoorbeeld bij aanbestedingen op het gebied van ICT. Deze manier van invoeren is belangrijk, omdat in de praktijk eventuele nieuwe aandachtspunten aan het licht kunnen komen die tot een bijstelling of concretere invulling van het kader kunnen leiden.

BZK, Logius en de Manifestgroep zullen het rapport - met expliciete steun van het Forum - inbrengen in de regieraden van het Nationaal Beraad.

Pauze

Nr. 04	Adoptie open standaarden bij de Belastingdienst	Bruun Feijen	10 minuten Tot 10.40
<i>Presentatie</i>			

Elementen uit de presentatie:

- Het budget van de Belastingdienst voor ICT is 500 miljoen per jaar.
- Het criterium of een standaard (of een voorziening) volwassen genoeg is weegt zwaar voor de Belastingdienst: graag *proven technology* en geen experimenten die de continuïteit kunnen bedreigen.
- Bij de implementatie van DKIM heeft de Belastingdienst veel gehad aan ondersteuning van BFS.
- De Belastingdienst doet graag mee aan expertsessies.
- De Belastingdienst is een grote speler die de rol "eerste schaap over de dam" (launching customer) goed past.

Nr. 05	Adoptie open standaarden bij de gemeente Woerden	Hans Harskamp, senior specialist ICT, Gemeente Woerden	20 minuten Tot 11.15 uur
<i>Presentatie</i>			

Hans Harskamp laat in zijn presentatie zien onder welke druk gemeentelijke ICT organisaties moeten opereren. Fusies, nieuwe taken en tegelijkertijd aan veel verschillende - en vaak niet met elkaar afgestemde eisen- voldoen. Dit geldt zowel voor eisen vanuit wet- en regelgeving, als vanuit informatiebeveiligingsperspectief. Het valt hem op hoe vaak wetgeving achter blijft bij de noden van de praktijk. Verder gaat hij in op de vraag hoe standaarden kunnen helpen en wat de beperkingen ervan zijn. Of een standaard koppelvlak bijvoorbeeld goed werkt, blijkt pas echt in een ketentest. Er klinken enthousiaste reacties in het Forum over deze presentatie: een aanrader voor het Nationaal Beraad.

Nr. 05a	Standaarden in ICT inkoopvoorwaarden	Jeroen Schuurin, VNG	15 minuten Tot 11.30 uur
Bijlage	<ul style="list-style-type: none"> FS150610.5A Verkenning en advies uniforme ICT inkoopvoorwaarden van gemeenten 		
<p><i>Presentatie</i></p> <p>Achtergrond: In opdracht van de VNG heeft KING in het voorjaar een verkenning uitgevoerd naar verbetering en uniformering van ICT inkoopvoorwaarden van gemeenten. Uit de verkenning komt naar voren dat de behoefte groot is aan betere en uniforme inkoopvoorwaarden. De ARBIT wordt vaak toegepast en kan als basis gebruikt worden. Belangrijke toevoeging hierop zijn onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> Juist en tijdig toepassen van standaarden en normen; Aansluiten op de nationale Gemeenschappelijke Digitale Infrastructuur. 			

VNG/KING heeft de wenselijkheid van algemene gemeentelijke ict-voorwaarden onderzocht. Daarbij kwam naar voren dat momenteel door gemeenten vaak gebruik gemaakt wordt van de rijksvoorwaarden (de ARBIT), soms aangevuld met specifieke toevoegingen. Op basis van de ARBIT kunnen uniforme gemeentelijke voorwaarden opgesteld worden, met aanvullingen/ aanpassingen op de volgende gebieden:

1. de algemene bepalingen
2. de flexibiliteit in licenties
3. de toepassing van standaarden en bepalingen rondom onderhouds- en releasetermijnen van koppelingen en standaarden
4. cloud en hosting services
5. informatiebeveiliging en privacy
6. aansluiten op de gemeenschappelijke digitale infrastructuur inclusief de basisregistraties en generieke dienstverlening
7. de escalatiebepalingen
8. de compliancy, d.w.z. aantoonbaar voldoen aan normen en standaarden, architectuur etc.

Bijna unaniem is in de Algemene Leden Vergadering van de VNG ingestemd met het voorstel voor uniformering van de Digitale Agenda 2020 (98% van de stemmen), waarvan de gemeentelijke ict-voorwaarden een onderdeel zijn.

Tijdens de bespreking in het Forum komt de gedachte op dat deze gemeentelijk aanpassingen op het gebied van standaarden, ook overgenomen kunnen worden in andere voorwaarden, zoals de ARBIT zelf. Vooral gelet op de Motie van Oosenbrug/Gesthuizen waarin gesteld wordt dat eind 2015 alle ict-aanbestedingen aan "pas toe of leg uit" moeten voldoen. Hoe dan ook lopen gemeenten hiermee voorop in de plannen op het gebied van (het stimuleren van) standaardisatie.

Nr. 06	Voorzieningenprocedure	Nico Westpalm van Hoorn	15 min Tot 11.45 uur
Bijlage	<ul style="list-style-type: none"> FS150610. 06 Notitie Voorzieningenprocedure 		
<i>Ter besluitvorming</i>			

De notitie wordt zonder discussie goedgekeurd.

Nr. 07	Nieuwe website Forum Standaardisatie	Tim Thiel, communicatieadviseur Bureau Forum Standaardisatie	10 min Tot 11.50 uur
<i>Presentatie</i>			

Er zijn problemen met de oplevering van de nieuwe website. De presentatie wordt verzet naar een volgende vergadering.

Nr. 08	Voortgang		5 min Tot 11.55 uur
Bijlage	<ul style="list-style-type: none"> • FS 150610.08 Voortgangsnotitie • FS 150610.08A Besluit elektronische dienstverlening burgerlijke stand • FS 150610.08B Vergaderschema FS en gremia GDI 		
<i>Ter kennisname</i>			

Geen discussie.

Nr. 09	Rondvraag/wvttk		5 min Tot 12.00 uur
---------------	------------------------	--	------------------------

De voorzitter sluit de vergadering en dankt de aanwezigen voor hun komst.

Actiepunten uit deze vergadering

1. BFS bespreekt de deelname van VWS aan het Forum Standaardisatie met VWS en EZ.
2. De stuurgroep internationaal komt bijeen en bespreekt onder meer hoe internationaal gezien standaarden met een beperkt functioneel toepassingsgebied status krijgen (gelet op de discussie over sectorstandaarden bij agendapunt 2).

Nog openstaand actiepunt uit de vergadering van 22 april 2015:

3. In vervolg op de presentatie van Marcel Reuvers over Smart Cities in april organiseert BFS een bijeenkomst *en petit-comité*, alvorens het punt op de agenda van het Forum terugkomt. Belangstellenden hiervoor zijn: Marcel Reuvers, Paul Suikerbuik, Nico Romijn. Arianne de Man, Steven Luitjens en Bert Uffen.

Bijlage ter rectificatie: Forumstuk 150610.3C overzicht